

Bred distrikts- og regionalpolitikk. Oppnådde resultater i perioden 2005-2009.

Listen under tar for seg oppnådde resultater i regjeringsperioden sett i lys av de distrikts- og regionalpolitiske målene i Soria Moria. Gjelder KRD, SD, NHD, LMD, FKD, FAD, KK, KD og MD.

REGJERINGEN HAR:

Regi: Kommunal og regionaldepartementet med flere:

- **Økt bevilgningen** til den særskilte distrikts- og regionalpolitikken over KRDs budsjett med over en halv milliard kroner (om lag 45 pst) i perioden 2005-2009. I tillegg kommer bevilgningen som kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift.
- **Fått utvidet sitt virkeområde** for de distriktpolitiske virkemidlene med 24 kommuner. Regjeringen fører nå en aktiv distriktspolitikk i et større område enn tidligere. Norge er det eneste landet i Europa som har fått utvidet virkeområde.
- **Etablert finansieringsordningen NyVekst** (2008) for nyetableringer med vekstpotensial. Regjeringen har med dette utnyttet det nye handlingsrommet i regionalstøttestrukturen i EØS-området. KRDs tildeling til **NyVekst** var 40 mill. kr i 2008 og 70 mill. kr i 2009 over regional og nasjonale midler. Størrelsen på ordningen er avhengig av at fylkeskommunene prioriterer den.
- **Gjeninnført differensiert arbeidsgiveravgift (KRD og FIN)** fra 1. januar 2007. Kompensasjon til områder som mistet ordningen eller fikk en svakere ordning. **Totalt utgjør innsatsen over 11 mrd. kr årlig.**
- **Styrket tilskuddet til fylkeskommunene** for regional utvikling med over 300 mill. kr fra 2005 til 2009.
- **Gjeninnført kommunale næringsfond** og styrket bevilgningen fra 100 mill. kr årlig til 145 mill. kr i 2009.
- **Styrket den nasjonale distriktsrettede støtten til Innovasjon Norge, SIVA og Forskningsrådet** over KRDs budsjett i perioden.
- **Igangsett 50 pilotprosjekter i småsamfunnsinnsatsingen** og bevilget totalt 133,5 mill. kr i perioden. MERKUR - programmet og utviklingsstøtten til utkantbutikker er videreført.

- **Etablert et kompetansesenter for distriktsutvikling** som skal støtte opp om lokal utviklingskraft og initiativ.
- **Økt fokuset på sårbare samfunn og utvikling av attraktive kommuner** gjennom en rekke tiltak som omdømmearbeid, stedsutvikling (BLEST), kultur og næring, kommunen som førstelinje tjeneste o.a.
- **Tilført kommunesektoren betydelige midler** i inneværende stortingsperiode: Realveksten i kommunesektorens samlede inntekter fra 2005 til 2009 anslås til 32 mrd. kroner (nær 12 prosent økning). Økningen i frie inntekter i samme periode var 14,2 mrd. kroner, eller 7,4 prosent.
- **Endret inntektssystemet for kommunene fom 2009.** Tre endringer knyttet til skatteelementene i inntektssystemet a) Inntektsutjevningen er økt fra 55 prosent til 57 prosent (økes til 59 prosent i 2010 og til 60 prosent i 2011), b) skatteandelen er redusert til om lag 45 prosent og c) den kommunale selskapsskatten er avviklet.
- **Innført fullt småkommunetilskudd** til kommuner med under 3 200 innbyggere og ekstra lave inntekter får. Nord-Norge-tilskuddet er utvidet til å gjelde kommuner i Namdalen.
- **Innført et veksttilskudd** fra og med 2009 til kommuner med ekstra stor befolkningsvekst.

Regjeringen har økt det regionale handlingsrommet, den distriktpolitiske innsats er betydelig styrket. Distriktene og småsamfunn har fått et solid løft. Differensiert arbeidsgiveravgift og kommunale næringsfond er gjeninnført. Inntektsveksten i kommunene har ført til en betydelig forbedring av det kommunale tjenestetilbudet med 37 600 flere barnehageplasser i 2008 sammenliknet med 2005. Det har blitt 14100 flere (avtalte) årsverk i pleie- og omsorgstjenesten i kommunene.

Forvaltningsreformen: KRD med flere:

- **Økt fylkeskommunalt ansvar for regional forskning og innovasjon** gjennom opprettelsen av **de regionale forskningsfondene** og **deleierskap til Innovasjon Norge**. Økt fokus på regionale fortrinn gjennom en regionalt tilpasset forsknings- og innovasjonspolitik. Forvaltningsreformen trer i kraft 1 jan. 2010.
- **Overført ansvaret fra staten til fylkeskommunene for øvrige riksveger** og vedlikehold av disse er en stor endring av fordeling av oppgaver og ansvar mellom forvaltningsnivåene.

Nordområdene: UD, SMK med flere:

- **Gjennomført regjeringens sektorovergrepene strategi for Nord-Norge fra 2006.** 22 tiltak. Arbeidet er videreutviklet gjennom strategidokumentet "Nye byggesteiner i Nord - Neste trinn" i Regjeringens nordområdestrategi (mars 2009). Strategien legger opp til en helhetlig, koordinert og langsiktig nordområdepolitikk.
- **KRD bevilget 100 mill kr** fra 2009 til felles fylkesovergrepene tiltak med mål om økt vekst og verdiskaping på land i Nord bl.a. innen **reiseliv og arktisk teknologi**. Økt landbasert verdiskaping i Nord-Norge er en sentral del av regjeringens nordområdestrategi.
- **Økt bevilgningen til nordområdetiltak** over de tre første årene med totalt **1 milliard kroner**. Mange departementer deltar aktivt i arbeidet.

Regi: Samferdselsdepartementet:

- **Økt Statens vegvesens budsjett** for drift og vedlikehold med 18,7 prosent fra 2006 til 2009. Regjeringen bevilger 33,8 prosent mer i 2009 i forhold til forslaget til Bondevik II for 2006. Tiltakspakken på 2,3 mrd. her iberegnet. Transportnettet er blitt mer effektivt og forutsigbart. Avstandskostnadene er redusert.
- **Styrket satsingen på rassikring** i perioden. Fra 2006 til 2009 (saldert budsjett) er det til sammen bevilget 1459,5 millioner 2009-kroner. Tydelig fokus på rassikring i Nasjonal transportplan 2010-2019 med historisk satsing på 1 mrd pr år i planperioden.
- **Opprettholdt dagens flyplasstruktur.** Regjeringen har innført 20 prosent lavere maksimalpriser på de regionale lufthavnene i Nord-Troms og Finnmark samt helikopterruta til Værøy. Ordningen med samfinansiering mellom bedriftsøkonomisk lønnsomme og ulønnsomme lufthavner er videreført.

NTP 2010-2019 er den største satsingen på samferdsel i nyere historie; en økning på 100 mrd. ift. forrige NTP. En differensiert transportpolitikk med fokus på jernbane og kollektivtransport rundt de store byene og satsing på veg i distriktene gir et effektivt transportnett for hele landet, også mellom regioner. Dette reduserer avstandsulemper. Satsing på rassikring med 1 mrd. kroner årlig i øremerkede midler sikrer et tryggere og mer forutsigbart transportnett i hele landet, ikke minst i distriktene.

Regi: Landbruks- og matdepartementet:

- **Lagt til rette for Inntektsvekst for jordbruksnæringen** på om lag 73 000 kr. pr. årsverk gjennom jordbruksoppgjørene i perioden 2006 til 2010. Mulighetene for økte inntekter i de distriktsbaserte husdyrproduksjonene er prioritert. Både distrikts og frakttilskuddene samt strukturprofilen er styrket. Dette gir gode forutsetninger for økt lønnsomhet i produksjonen over hele landet.
- **Bedret tilgangen til investeringsvirkemidler ved generasjonsskifte i jordbruksavtalen 2009-2010.** Lånerammene for rentestøtte er økt. Det skal utredes muligheten for støtteordning til ungdom innenfor det distriktpolitiske virkeområdet, som skal drøftes ved neste års jordbruksforhandlinger.
- **Det gjennomføres et taktskifte for ny næringsutvikling** for å gi økt bredde i næringsgrunnlaget på den enkelte landbrukseiendom.
- **Verdiskapingsprogrammet for matproduksjon** er et 10-årig program som avsluttes i 2010. Fra 2009 er det utviklet en egen satsing på vekstbedrifter. Det ble bevilget 76 mill. kr. i 2007, 67 mill. kr. i 2008 og tilsvarende i 2009 til programmet.
- **Iverksatt et nytt Trebasert innovasjonsprogram** (2006) med en bevilgning på totalt 128 mill kr til minst 150 prosjekter så langt.
- **Etablert Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv** (2007). I perioden 2007-2010 er det bevilget i alt 84 mill. kr. til programmet, med vekt på å utvikle helhetlige, landbruksbaserte reiselivsprodukter.
- **Fulgt opp Handlingsplan for Inn på Tunet** (2007) med egne midler over jordbruksavtalen i 2008 og 2009. Fra 2010 skal ”Inn på tunet-løftet i kommunene” gjennomføres med en årlig bevilgning på 5 mill. kr. over 3 år.
- **Etablert egen satsing for frukt, bær, kulturlandskap og reiseliv på Vestlandet** (2008).
- **Styrket satsingen på bioenergi** i 2009 med en bevilgning på til sammen 150 mill. kr i tillegg til Bioenergiprogrammet.

- **Etablert et 5-årig utviklingsprogram for småfenæringa i fjellregionen (2008) samt et 5-årig Utviklingsprogram for innlandsfisk.**
- **Utarbeidet en strategi for likestilling og rekruttering i landbruket (2007), som bl.a. er fulgt opp med prosjektet "Nå er det min tur".**
- **Gjeninnført en mer offensiv skogpolitikk**, som omfatter støtte til langsiktige investeringer i skogsektoren, økt vekt på bioenergi og trebruk samt satsing på kystskogbruket.
- **Vedtatt endringer i eiendomslovene i landbruket med odelsloven, konsesjonsloven og jordloven i juli 2009.** Endringene gjør reglene mer målrettede og enklere. Dette skal legge til rette for næringsutvikling, aktivitet og framtid i bygde-Norge.

Regjeringen har videreutviklet og styrket struktur- og distriktsprofilen i jordbruksavtalen, gjeninnført en mer offensiv skogpolitikk og igangsatt et taktskifte for utvikling av nye næringer i landbruket. Det er foretatt en modernisering av og forenkling av eiendomslovgivningen i landbruket, som utgjør et viktig grunnlag for regjeringens arbeid med å opprettholde et levende og variert landbruk over hele landet. Sentrale mål for Soria Moria er gjennomført eller i prosess.

Regi: Fiskeri- og kystdepartementet:

- **Etablert et nytt statlig investeringsfond** hvor 500 millioner kroner er forbeholdt marin sektor.
- **Etablert en strategi for ferskfisk** basert på pilarene kvalitet, kontinuitet og samarbeid. Den landbaserte foredlingsindustrien vil med dette få økt og mer regelmessige tilførsler av råstoff. Dette er nødvendig for at industrien skal hevde seg i det internasjonale marked og bidra til å trygge sysselsetting og bosetting i kystsamfunn.
- **Videreutviklet og nesten doblet den årlige bevilgningen til det marine verdiskapingsprogrammet.** En del av programmet omfatter utvikling av et eget satsingsområde for ny næringsutvikling i lokalsamfunn som er spesielt avhengig av marin sektor.
- **Opprettet et nasjonalt prosjekt for økt rekruttering til marin sektor** for å bidra til økt nyrekruttering i fiskeflåten og i næringen for øvrig.
- **Innført kvotefleksibilitet i fisket** etter sei nord for 62°N og i fisket etter sild og kolmule. Dette gir fiskere økt fleksibilitet og økte muligheter til å utnytte tildelte kvoter.
- **Utført forsøk med en distriktskvoteordning i 2006 og 2007 i de tre nordligste fylkene.** For 2008 er dette erstattet med en **bifangstordning**. Bifangstordningen gir grunnlag for økte fangster og leveranser lokalt også av andre fiskeslag enn torsk, for eksempel sei og hyse. Dette bidrar til økt råstoffleveranser til den lokale foredlingsindustrien.
- **Videreført bevilgningene til føring av fisk** videreføres for å opprettholde en desentralisert flåte- og mottaksstruktur. Dette er også viktig for å trygge råstoffleveranser til foredlingsindustrien.
- **Tildele nye tillatelser for oppdrett av laks og ørret** som vil gi ny aktivitet langs kysten, fra vestlandet og nordover.

Regjeringen har ført en helhetlig kystpolitikk som bidrar til en langsiktig og en miljømessig forsvarlig verdiskaping. En rettferdig fordeling av ressursene har vært et viktig prinsipp. Verdiskapingsprogrammet for fisk er etablert og en mer stabil tilgang på råstoff til fiskeforedlingsindustrien er sikret. Gjennom mange konkrete tiltak har regjeringen bedret forutsetningene for verdiskaping i kystsamfunn.

Regi: Fornyings- og administrasjonsdepartementet og KRD:

- **Bevilget mer enn 766 millioner kroner til bredbåndsformål siden 2006.** Antallet husstander som har fått bredbåndsaksess på grunn av midlene fra KRD og FAD anslås til 96 000. **Det er nå liten variasjon på bredbåndsdekning mellom tettbygde og spredtbygde kommuner når det gjelder bredbånd med lavere kapasitet.**
- Nasjonal bredbåndsdekning for 640 kbit/s er estimert til **98,8 prosent** + 1 % dekning trådløst bredbånd inkludert. Hastigheter over 4 Mbit/s **er estimert til 90 prosent.** 83 prosent av befolkningen kan få hastigheter over 8 Mbit/s og 75 prosent kan få hastigheter over 12 Mbit/s. Tallene gjelder tilbud til konkurransedyktige priser rettet mot privatkunder. Regjeringen er i ferd med å slutføre arbeidet med å gi et bredbåndstilbud til alle. **Målet fra Soria Moria er oppnådd.**
- **Gjennomført en samlet evaluering av de sju tilsynene** som ble flyttet ut av Oslo i perioden 2002-2007. Evalueringene dokumenterer at virksomhetene er grunnleggende fornyet, og at tilsynene har rekruttert fra kompetansemiljø i regionene. Målt i antall arbeidsplasser, har flyttingene ført til noe svakere resultater enn forventet og kostnadene har ikke gått ned slik en trodde. Tilsynenes faglige frihet har neppe økt.
- **Utarbeidet en rapport om erfaringene med statlig lokaliseringpolitikk** i andre europeiske land i samarbeid med KRD.
- **Gjennomført en kartlegging av om virksomheter eller deler av virksomheter kan flyttes fra Oslo.** I tillegg til de allerede vedtatte utflyttinger av Generalinspektørene og Veterinærinstituttet, er det kommet inn flere forslag.
- **Brukt statlige arbeidsplasser i perioden for å tilføre lokalsamfunn og regioner nye utviklingsressurser.** DIFI Leikanger har økt fra 3 tilsatte i 2000 til 60 tilsatte i dag og favner et bredt og viktig fagområde bl.a. innen IKT og informasjonstjenester.
- **Flyttet sentralbord til Statens servicesenter i Engerdal (2006)** som i dag har 10 tilsatte og 10 statlige virksomheter som kunder.

Regjeringen har siden 2006 bevilget mer enn 766 millioner til bredbåndsformål og har oppnådd målet om bredbåndsdekning fra Soria Moria. Regjeringen vurderer nå nye mål for bredbåndstilgangen i Norge. Regjeringen har evaluert utflyttingen av sju statlige tilsyn og har utredet om statlige virksomheter eller deler av statlige virksomheter kan flyttes fra Oslo, slik Soria Moria la opp til.

Regi: Nærings- og handelsdepartementet:

- **Lagt fram en strategi for reiselivsnæringen (2007).** Strategien inneholder 72 tiltak på syv innsatsområder: innovasjon, et bærekraftig reiseliv, kvalitet, kompetanse, områdeutvikling, markedsføring og organisering.

- **Lagt fram en Handlingsplan for mer entreprenørskap blant kvinner (2008).** Ambisjon om at 40 pst av nye etablerere skal være kvinner innen 2013. Planen er fulgt opp i tildelingsbrev til virkemiddelapparatet.
- **Etablert en landsdekkende etablerstipendordning på 150 millioner kroner** under Innovasjon Norge (regjeringens tiltakspakke).
- **Legg fram en Handlingsplan for entreprenørskap i utdanningen** med KD/KRD/NHD, i september 2009. Planen skal videreføre satsingen på grunnskolen, og i tillegg ha økt fokus på entreprenørskap innenfor høyere utdanning.
- Etablert både **landsdekkende og distriktsrettede såkornfond** (2006). De distriktsrettede fondene i Bodø, Førde, Tromsø og Namsos har begynt å gjøre investeringer.
- **Etablert et nytt statlig investeringsfond, Investinor AS** (2009). Regjeringen har styrket næringslivets tilgang til tilskudd, lån og garantier hos Innovasjon Norge, bl.a. i tiltakspakken som ble lagt frem av regjeringen i januar 2009.
- **Etablert ni Norwegian Centres of Exertise (NCE).** Det vil tas opp inntil fire nye NCE i 2009 (samarbeid KRD). Sentrene er finansiert over NHDs og KRDs budsjetter.

Regjeringen har gjennom økt innsats via bl.a. Innovasjon Norge, SIVA og NFR samt gjennom strategier og tiltak rettet mot reiselivsnæringene og de maritime næringene lagt til rette for en bred og helhetlig nærings- og innovasjonspolitik. Tiltakene vil bidra til økt verdiskaping og utvikling av livskraftig næringsliv i alle deler av landet, for både kvinner og menn. Viktige mål i Soria Moria er med dette oppnådd.

Regi: Kultur- og kirke departementet:

- **Kulturløftet 2005-2009** er Norges største satsing på kultur og frivillighet noensinne. Målet er å sikre et mangfold av kulturaktiviteter og kulturtilbud som er tilgjengelig for alle. I løpet av perioden er kultursatsingen økt med nærmere 2 milliarder kr.
- **Kulturloven** trådte i kraft 1.8.2007. Loven stadfester statens, fylkeskommunenes og kommunenes ansvar for kulturvirksomhet og gjør det til en plikt å sikre at flest mulig har adgang til et mangfoldig kulturtilbud.
- **Fremmet i alt 18 stortingsmeldinger** om ulike reformer på kultur- og frivillighetsfeltet og Den norske kirke og med viktige satsinger for distrikts Norge.
- **Ny momskompensasjonsordning** til frivillige organisasjoner.

I stortingsperioden er kultursatsingen økt med nærmere 2 milliarder kr. Kunst, kultur, idrett og frivillighet gjør samfunnet rikere og er avgjørende for menneskers livskvalitet, fellesskap og utvikling. Satsing på kultur har stor betydning for andre samfunns mål som næringsutvikling, arbeidsplasser og stedsutvikling, integrering og inkludering, helse, læring og kreativitet. Regjeringens kraftige satsing på kommuneøkonomien har også betydning for kulturlivet, særlig er det frivillige kulturlivet. Kulturløftet var de rødgrønne partienes første felles plattform på et helt politisk område. I Soria Moria-erklæringen går det fram at "Regjeringen vil realisere Kulturløftet gjennom en opptrapping av kultursatsingen til en prosent av statsbudsjettet innen 2014. Kulturløftet er i rute.

Regi: Miljøverndepartementet:

- **Etablert nye virkemidler i plandel til ny PBL** som bidrar til å styrke en bærekraftig arealpolitikk, differensiert strandsonopolitikk og forvaltning av villreinens leveområder.
- **Startet "Verdiskapingsprogrammet for kulturarven"** for å medvirke til at kulturarven brukes som ressurs i samfunnsutviklingen. Programmet varer i 4 år fra 2006. På bakgrunn av erfaringer og resultater fra denne perioden vil det bli tatt stilling til videre omfang av og innhold i programmet. Programmet består av to hovedelementer, pilotprosjekter og nettverk for kunnskapsformidling, erfaringsutveksling og koordinering.
- **Gjennom programmet "Naturarven som verdiskaper"** satt fokus på det verdiskapingspotensialet som ligger i verneområder. 10 områder er plukket ut. Programmet gjennomføres i samarbeid med KR D, med 5+5 mill i 2009. Tildeling av midler til prosjekter skjer i mai 09. Hovedsakelig fjellpolitikk, men også aktuelt for prosjekter i kystsonen og lavlandet for øvrig.
- **Etablert nasjonal nettportal om stedsutvikling:** www.stedsutvikling.no. Nasjonalt samarbeidsforum for stedsutvikling har videreført arbeidet med kompetanseutvikling i kommuner og bedret samordning. Arrangerer årlig nasjonal Landskonferanse og 3-4 regionale stedsutviklingskonferanser. Nettverksbygging og regionale partnerskap viktig. Etablert pilotprosjekt: Nasjonalparklandsbyer (5 kommuner).
- **Fremmet ny naturmangfoldslø** i 2009. Loven gir blant annet en ny erstatningsordning for vern av områder.

Handlingskompetansen på lokalt og regionalt nivå er blitt styrket gjennom regjeringens ulike satsinger. Dette genererer igjen økt egeninnsats for utvikling av levkraftige steder og bygder. Arbeidet lettes av bedre lovgiving, klarere prioriteringer i vernearbeidet og fokus på at vern er et godt grunnlag for verdiskaping, enten det gjelder natur eller kulturarv.

Regi: Kunnskapsdepartementet:

- **Fulgt opp evaluering av Kvalitetsreformen høst 2007** med Stjernø-utvalgets innstilling om langsiktige utfordringer og strukturtiltak (2008), med forskningsmeldingen og via løpende etatsstyring. Tiltak for samarbeid, arbeidsdeling og faglig konsentrasjon (SAK) er fremmet i Forskningsmeldingen. Finansieringssystemet for U&H-sektoren evalueres 2008/2009. Følges opp i St.prp. nr 1 (2009-2010).
- **Tildelt ekstra studieplasser i RNB 2009 med klar distriktsprofil.** Universitetene har hatt en reduksjon i studenttall i denne regjeringperioden. Vitenskapelige høgskoler og høgskoler i byene har hatt en økning, mens høgskoler i distriktene har hatt størst økning. **Presentert flere tiltak i Forskningsmeldingen** som kobler U&H - institusjonene og næringslivet. Flere tiltak kommer i Kompetansemeldingen. Kobling til finansieringssystemet blir vurdert ifb. St prp nr 1 (2009-2010).
- **Analysert desentralisert utdanning ved eksternt rapport.**
- **Gjennomført ny basisfinansieringsordning for forskningsinstituttene (2009)** som vil stimulerer til bl.a. internasjonalisering og samarbeid.
- **Etablert Fondskapital til regionale forskningsfond med 6 mrd. kr (2009).** Avkastning anvendes av fylkeskommunene fra 1. januar 2010. NFR, FK og KS utreder utforming av fondsordningen. Endelig rapport leveres 1. juni 2010.
- **Vedtatt overført fagskolene fra Kunnskapsdepartementet til fylkeskommunene** fra 1. januar 2010 jf. Forvaltningsreformen.

Regjeringen har uttrettet mye sett lys av målene i Soria Moria. Forskningsmeldingen varsler fokus på samarbeid, arbeidsdeling og faglig konsentrasjon i U&H-sektoren for økt kvalitet og robusthet. De regionale forskningsfondene gir fylkeskommunene et nytt strategisk verktøy i regional kunnskapsutvikling.